Sisäministeriö LAUSUNTO SM2020-00264

PO Puiro Johanna(SM) 29.09.2020

Viite

Asia

EU/OSA; E 93/2020 vp Valtioneuvoston selvitys: OSA; Uhrien oikeuksia koskeva EU:n strategia vuosille 2020-2025

Lakivaliokunnan kuuleminen 1.10.2020

Sisäministeriö yhtyy valtioneuvoston kantaan ja pitää tärkeänä, että rikosten uhrien oikeuksien suojelun vahvistamista Euroopan unionin tasolla jatketaan. Sisäministeriö pitää rikosten uhrien tuen ja suojelun korostamista tärkeänä, myös Convid-19-pandemian aikaan.

Strategiassa esitetään viisi ensisijaista tavoitetta: i) pyritään luomaan tehokkaat tavat viestiä uhrien kanssa sekä turvallinen ympäristö, jossa uhrit voivat ilmoittaa rikoksista; ii) haavoittuvimmassa asemassa oleville uhreille tarjottavan tuen ja suojelun parantaminen; iii) uhrien korvauksensaantimahdollisuuksien parantaminen; iv) yhteistyön ja koordinoinnin lisääminen kaikkien asiaankuuluvien toimijoiden välillä; ja v) uhrien oikeuksien kansainvälisen ulottuvuuden vahvistaminen.

Sisäministeriö pitää esitettyjä tavoitteita hyvin tärkeinä uhrien oikeuksien toteutumisen kannalta. Näiden tavoitteiden osalta sisäministeriö haluaa tuoda esiin seuraavat toimenpiteet kansallisella tasolla, joilla jo edistetään tavoitteiden toteutumista:

Tavoitteen i) osalta voidaan todeta, että poliisi kehittää jatkuvasti toimintaansa ollakseen helposti tavoitettavissa vaikka palveluverkkoa on vuosien varrella jouduttu karsimaan resurssirealiteetin takia. Strategiassa (s.4-5) mainitaan yhtenä haasteena uhrien oikeuksien toteutumiselle ilmoittamatta jäävät rikokset. Piilorikollisuuden osuus kokonaisrikollisuudesta on merkittävä erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin uhreihin kohdistuneessa sekä sukupuolittuneessa väkivaltarikollisuudessa. Uhrien tukeminen on erityisen haastavaa erityisesti niiden rikosten osalta, jotka eivät ylipäätään tule viranomaisten tietoon. Suomessa poliisin palveluita on sähköistetty ja poliisi toimii aktiivisesti eri sosiaalisen median alustoilla neuvoen kansalaisia mukaan lukien uhreja. Poliisilaitosten tiloja on muutettu uhriystävällisemmiksi ja turvallisimmiksi.

Strategian (s.14-15) mukaan komissio aikoo arvioida EU-tason oikeudellisia ja käytännön työkaluja edistääkseen rikosten ilmoittamista ja parantaakseen maahanmuuttajauhrien mahdollisuuksia saada tukipalveluja heidän oleskeluoikeudestaan riippumatta. Kansallisesti tämä on ihmiskaupan uhrien osalta sisällytetty toimenpide-ehdotuksena parasta aikaa laadinnassa olevaan ihmiskaupan vastaiseen toimintaohjelmaan.

Tavoitteen ii) osalta voidaan todeta, että uhreille tehtävä suojaustarpeen arviointi on jo rutiininomaista ja tämän kautta pyritään löytämään räätälöityjä ratkaisuja uhrien turvallisuuden takaamiseksi. Uhrit ohjataan suostumuksen mukaisesti erityispalveluiden piirin, kuten Rikosuhripäivystykseen, ihmiskaupan auttamisjärjestelmään tai muille rikostyypin mukaisesti. Poliisihallitus on myös antanut ohjeen asiasta.

Tavoitteen iii) osalta voidaan todeta, että poliisilla on aktiivisessa käytössä eri toimenpiteitä, joilla varmistetaan, että rikoshyöty saadaan varmistettu oikeusprosessin ajaksi, mikä viimekädessä mahdollistaa myös uhrien mahdollisuutta saada asianmukainen korvaus.

Tavoitteen iv) osalta todettakoon, että poliisi toimii laajalla sektorilla muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa myös uhrien oikeuksien totuttamiseksi ja näitä toimintamuotoja kehitetään jatkuvasti. Edellä mainittujen uhrien ohjaamiseen tarkoitettujen palveluiden lisäksi voidaan mainita lähisuhde väkivaltatapauksiin tarkoitettu MARAK- moniviranomaismalli.

LIITTEET

Asiasanat	oikeus- ja sisäasiat, rikoksen uhrit
Hoitaa	**OM, SM, UM**
Tiedoksi	EUE, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, VTV